

FƏNN SİLLABUSU

İxtisaslaşma: 060301-Muzeyşünaslıq

Fakültə: Tarix coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: Ekspozisiya işinin təşkili (Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 14.09.2023-cü il tarixli iclasının qərarı ilə təsdiq edilmişdir (Protokol N1).

Fənnin kodu: MIF-BO4.5

Tədris ili: II (2025-2026) III semestr.

Tədris yükü cəmi: Cəmi 240 saat. Auditoriya yükü 45 saat. (30 saat müəzərə, 15 saat seminar)

Təhsiləmə forması: Öyən

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit sayı: 8 kredit

II Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: dos.Emin Məlikov Nazir oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Ə.Məmmədov 22

Məsləhət saati: II-III günlər; saat 12-14

E-mail ünvanı: eminemelikov79@gmail.com

III Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat.

1. Eyvazova Y. Muzey ekspozisiyası. Bakı, 2018

2. Muzeyşünaslıq. (Dərslik). Bakı, Mars-print, 2002.

3. Muzey işinə aid sənədlər toplusu. Bakı, işıq, 1961.

Əlavə ədəbiyyat

4. Azərbaycanda tarix-diyarşünaslıq muzeylərinin təşəkkülü və inkişaf tarixi. Bakı, Ziya-Nurlan, 2008.

5. Bəhruz Kəngərli adına Naxçıvan Dövlət tarix-diyarşünaslıq muzeyi. Bakı, Azərneşr, 1967.

6. Quliyev H.A. Tarixi-etnoqrafik materialların diyarşünaslıq muzeylərinin ekspozisiyasında göstərilməsi haqqında. Azərbaycan Tarix Muzeyinin əsərləri, 1960, № 3.

7. Karimov B.B. Lənkəran bölgəsində tarix-diyarşünaslıq muzeyləri. Azərbaycan Tarixi Muzeyi-2002.8. Bakı, Elm, 2002.

8. Karimov B.B. Naxçıvanda muzey işinin inkişafı tarixindən. "Elm" qəzeti, 9 sentyabr, 2005, № 21-22.

9. Karimov B.B. Masallı tarix-diyarşünaslıq muzeyi. "Elm" qəzeti, 19 oktyabr, 2006, № 10.

10. Karimov B.B. Şirvan bölgəsində tarix-diyarşünaslıq muzeylərinin yaranması və inkişafı tarixi. Azərbaycan Tarix Muzeyi-2006. Bakı, Elm, 2006.

11. Əmirxanov S.A. Muzey və məktəbli dünya görüşü. Bakı, Biznes Universiteti, 2001.

12. Əmirxanov S.A. muzey fəaliyyətində qarşılıqlı əlaqələr. Tədris-metodik vəsait. Bakı, 2002.

IV Prerekvizitlər: Ekspozisiya işinin təşkili fənninin tədrisindən öncə Muzeyşünaslığın nəzəri əsasları fənnin də tədris olunması vacibdir.

V Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI Fənnin təsviri və məqsədi: Ekspozisiya işinin təşkili muzeylərin əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biridir və muzey kolleksiyalarının ziyarətçilərə sistemli və cəlbedici şəkildə təqdim olunmasını təmin edir. Bu fənn muzey ekspozisiyalarının yaradılması, planlaşdırılması, dizaynı, qurulması və idarə olunması proseslərini öyrənir. Ekspozisiya işinin məqsədi – eksponatların mənalı və estetik təqdimatı vasitəsilə ziyarətçilərdə tarixi, mədəni və elmi biliklərin formalaşdırılmasıdır. Bu sahədə istifadə olunan metodlar sərgilərin mövzusunə, həcminə, yerləşmə şəraitinə və auditoriyanın xüsusiyyətlərinə uyğun dəyişir.

VII Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 ballı tələbə semestr ərzində, 50 ballı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar

Ölçülərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır.

- 10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfidir.
- 9 bal- tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam əqa bilər.
- 8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir.
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal- tələbənin cavabında çətinliklər var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fənni əsaslandırma bilmir.
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bal əlavə olunur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

Nö	Bal	Qiymət	
1	91-100	əla	A
2	81-90	çox yaxşı	B
3	71-80	yaxşı	C
4	61-70	kef	D
5	51-60	qaneətbəxş	E
6	50 və ondan aşağı	qeyri-kef	F

IX Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda onun həqqında əsəsnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X Təqvim-mövzu planı: 30 saat müəhazirə, 15 saat seminar

Nö	Keçirilən seminar və müəhazirə mövzuları	Muh	Sem
1.	Mövzu: Fənnin predmeti, məqsədi və vəzifələri. Plan: 1. Ekspozisiya işinin təşkil fənninin predmeti. 2. Ekspozisiya işinin təşkil fənninin məqsədi. 3. Ekspozisiya işinin təşkil fənninin vəzifələri. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3,5,6. Səh]	2	2
2.	Mövzu: Ekspozisiya muzey fəaliyyətin əsas işi kimi. Plan: 1. Muzey ekspozisiyası anlayışı haqqında. 2. Ekspozisiya işinin təşkilatı. 3. Təbiiq və interaktiv tipli ekspozisiyalar. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3,5,6. Səh]	2	2
3.	Mövzu: Muzey ekspozisiyanın təşkilinin əsas prinsipləri. Plan: 1. Ekspozisiya təşkilinin didaktiv prinsipləri. 2. Tarixi xronoloji və quruluş prinsipləri. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3. Səh]	2	
4.	Mövzu: Ekspozisiya işinin təşkilinin zəruri komponentləri. Plan: 1. Ekspozisiya işinin təşkilində təsviri materiallar. 2. Ekspozisiya işinin təşkilində yazılı və maddi materiallar. 3. Ekspozisiya işinin təşkilində model, maket və mulyaj tipli materiallar. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3. Səh]	2	2
5.	Mövzu: Ekspozisiya ansanblı və üsulları. Plan: 1. Ekspozisiya ansanblı anlayışı. 2. Ekspozisiya kompleksi və üsulları. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh]	2	

6.	Mövzu: Muzeydə ekspozisiyalarının təşkili xüsusiyyətləri. Plan: 1. Ekspozisiyanın layihələndirilməsi, təşkili və metodları. 2. Tematik planın tertibi və layihələndirilməsi. 3. Ekspozisiya ssenarisi. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3,5,6. Səh.]	2	2
7.	Mövzu: Muzey ekspozisiyasının bədii layihələndirilməsi Plan: 1. Ekspozisiyanın bədii memarlıq xüsusiyyətləri. 2. Estetika ekspozisiyanın bədii memarlıq həllinin metodoloji əsası. 3. Ekspozisiyanın bədii memarlıq layihələndirilməsinin hazırlıq mərhələsi. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	2	
8.	Mövzu: Ekspozisiyanın bədii tertibi və onun üzərinə düşən başlıca vəzifələr. Plan: 1. Eski layihələrinin hazırlanması. 2. Kompozisiya və məkan. 3. Ekspozisiyanın texniki işçi layihələndirməsi 4. Ekspozisiyanın dizaynı 5. Ekspozisiyada rəssam-dizayner üzərinə düşən başlıca vəzifələr. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	4	2
9.	Mövzu: Ekspozisiyada əşyavi məkan mühitinin təşkili. Plan: 1. Muzey ekspozisiyasında əşyavi məkan mühiti. 2. Ekspozisiya priomları. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	2	
10.	Mövzu: Muzey ekspozisiyasına eksponatların seçilməsi və qruplaşdırılması. Plan: 1. Muzey ekspozisiyasına eksponatların seçilməsi və qruplaşdırma üsulları. 2. Eksponatların montajı. 3. Ekspozisiya işinin təşkilində fotoqrafiya. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	2	
11.	Mövzu: Muzey ekspozisiyasının əsas komponentləri. Plan: 1. Ekspozisiya ansamblının rəng kompozisiyası. 2. Ekspozisiyanın işıq kompozisiyası. 3. Işıq kompozisiyasında psixoloji və estetik amillər. 4. Ekspozisiyanın şrift kompozisiyası. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	2	2
12.	Mövzu: Muzey ekspozisiyasının texniki layihələndirilməsi. Plan: 1. Ekspozisiyada texniki təchizatdan istifadə. 2. Ekspozisiyada audiovizual vasitələrin tətbiqi. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	2	2
13.	Mövzu: Muzey işində elektron ekspozisiyalar. Plan: 1. Muzey ekspozisiyada elektron sensorlu köşklər və plazmalı elektron panellər. 2. Multimedia proyektoru və elektron komputer bələdçiləri. 3. Ekspozisiyada üç ölçülü məkan. 4. Ekspozisiyanın qurulmasında istifadə olunan material və texnologiya. 5. Ekspozisiyanın montajı, qəbulu və prezentasiyası. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	4	1

XI. Fənn üzrə tələbələr

Müasir muzeyşünaslığın inkişafında ekspozisiyanın müasir tələblərə uyğun şəkildə qurulması və ekspozisiya ənənəvi şəkildə deyil, daha çox müasir texnologiyalardan istifadə edilərək və daha da zənginləşdirilərək qurulmasını təmin etmək.

Muzey bələdçisi ekskursiya mətnini müasir tələblərə uyğun olaraq, müqayisəli şəkildə hazırlamaq eyni zamanda, bələdçinin müxtəlif xarici dillərə yiyələnməsinə şərait yaratmaq. Müasir muzey fəaliyyətində yaradıcı əlaqələrdə elmiliyə istinad olunmalı, elmlə birlikdə yaradıcılıq bir-birini şüurləndirməli və bütün bu proseslərdə vahid məqsədə xidmət edilməlidir.

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri

- Sosial-mədəni institut kimi muzeylərin ən qədim dövrdən başlayaraq müasir dövrə qədər təşəkkülü və təkamülü qanunauyğunluqlarını əks etdirən eksponatların ekspozisiyada nümayişini öyrənmək.
- Dünyanın ən iri muzeylərinə məxsus eksponatların ekspozisiyada mərhələləri nümayiş və kolleksiya tərkibi haqqında biliklərə yiyələnməlidir.
- Dünya muzeylərinin əsas fəaliyyət istiqamətlərinin təşəkkülü və dinamikası prinsiplərini bilməlidir.
- Dünya muzeylərinin ekspozisiyalarının tipoloji xüsusiyyətləri haqqında biliklərə malik olmalıdır.
- Dünyanın ən mötəbər muzeylərinin nüfuzunu artıran amillər haqqında biliklər əldə etməlidir.

XIII. Tələbələrə fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları:

1. Ekspozisiya işinin təşkili fənninin predmeti.
2. Ekspozisiya işinin təşkili fənninin məqsədi və vəzifələri
3. Muzey ekspozisiyası anlayışı haqqında.
4. Muzeydə ekspozisiya işinin təşəkkülü.
5. Tətbiq və interaktiv tipli ekspozisiyalar.
6. Ekspozisiya təşkilinin didaktiv prinsipləri.
7. Ekspozisiyanın tarixi xronoloji və qurulma prinsipləri.
8. Ekspozisiya işinin təşkilində təsviri materiallar.
9. Ekspozisiya işinin təşkilində yazılı və maddi materiallar.
10. Ekspozisiya işinin təşkilində model, maket və mulyaj tipli materiallar.

II Kollektiv sualları:

1. Ekspozisiya kompleksi və üsulları.
2. Ekspozisiyanın layihələndirilməsi, təşkili və metodları.
3. Ekspozisiyada tematik planın tərtibi və layihələndirilməsi.
4. Ekspozisiya ssenarisi.
5. Ekspozisiyanın bədii memarlıq xüsusiyyətləri.
6. Estetika ekspozisiyanın bədii memarlıq həllinin metodoloji əsası.
7. Eski layihələrinin hazırlanması.
8. Kompozisiya və məkan.
9. Ekspozisiyanın texniki işçi layihələndirilməsi
10. Ekspozisiyanın dizaynı

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Ekspozisiya işinin təşkili fənninin predmeti.
2. Ekspozisiya işinin təşkili fənninin məqsədi və vəzifələri
3. Muzey ekspozisiyası anlayışı haqqında.
4. Ekspozisiya işinin təşkilində təsviri materiallar.
5. Ekspozisiya işinin təşkilində yazılı və maddi materiallar.
6. Ekspozisiya işinin təşkilində model, maket və mulyaj tipli materiallar.
7. Muzeydə ekspozisiya işinin təşəkkülü.
8. Tətbiq və interaktiv tipli ekspozisiyalar.
9. Ekspozisiya təşkilinin didaktiv prinsipləri.
10. Ekspozisiyanın tarixi xronoloji və qurulma prinsipləri.
11. Ekspozisiya kompleksi və üsulları.
12. Ekspozisiyanın layihələndirilməsi, təşkili və metodları.
13. Ekspozisiyada tematik planın tərtibi və layihələndirilməsi.
14. Ekspozisiya ssenarisi.
15. Ekspozisiyanın bədii memarlıq xüsusiyyətləri.
16. Estetika ekspozisiyanın bədii memarlıq həllinin metodoloji əsası.
17. Eski layihələrinin hazırlanması.
18. Kompozisiya və məkan.
19. Ekspozisiyanın texniki işçi layihələndirilməsi
20. Ekspozisiyanın dizaynı
21. Ekspozisiyada rəssam-dizayner üzərinə düşən başlıca vəzifələr.
22. Muzey ekspozisiyasında əşyavi məkan mühiti.
23. Ekspozisiya priomları.

24. Muzey ekspozisiyasına eksponatların seçilməsi və qruplaşdırma üsulları.
25. Eksponatların montajı.
26. Ekspozisiya işinin təşkilində fotoqrafiya.
27. Ekspozisiyanın işıq kompozisiyası.
28. Işıq kompozisiyasında psixoloji və estetik amillər.
29. Ekspozisiyada texniki təchizatdan istifadə.
30. Ekspozisiyada audiovizual vasitələrin tətbiqi.
31. Muzey ekspozisiyada elektron sensorlu köşklər və plazmalı elektron panellər.
32. Multimedia projektoru və elektron komputer bələdçiləri.
33. Ekspozisiyada üç ölçülü məkan.
34. Ekspozisiyanın qurulmasında istifadə olunan material və texnologiya.
35. Ekspozisiyanın montajı, qəbulu və prezentasiyası.

Ekspozisiya işinin təşkili fənninin sillabusu 060301 "Muzeyşünaslıq" ixtisaslaşması üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Tarix və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, protokol № 1).

Kafedra müdiri : dos. K.F.Mahmudov

Fənn müəllimi : dos.E.N.Məlikov